

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o sporočilu Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu – Pobuda za surovine – zagotavljanje preskrbe z nujno potrebnimi surovinami za rast in delovna mesta v Evropi

(COM(2008) 699 konč.)

(2009/C 277/19)

Poročevalec: **g. FORNEA**

Komisija je 4. novembra 2008 sklenila, da v skladu s členom 262 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o naslednjem dokumentu:

Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu – Pobuda za surovine – zagotavljanje preskrbe z nujno potrebnimi surovinami za rast in delovna mesta v Evropi

COM(2008) 699 konč.

Posvetovalna komisija za spremembe v industriji, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 23. aprila 2009. Poročevalec je bil g. FORNEA.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 453. plenarnem zasedanju 13. in 14. maja 2009 (seja z dne 13. maja 2009) s 194 glasovi za, 4 glasovi proti in 7 vzdržanimi glasovi.

1. Sklepi in priporočila ⁽¹⁾

EESO priporoča naslednje:

1.1 EU bi morala preučiti nacionalne analize strateških in nujno potrebnih surovin in pripraviti pregled na ravni EU, podobno kot sta to naredila Nacionalni raziskovalni svet ZDA (National Research Council) ali Japonska. Države članice bi morale zlasti preučiti svojo politiko dobave surovin in ugotoviti, kaj je nujno za vsako od njih in za Evropsko unijo kot celoto. Redno bi bilo treba preverjati, ali posamezne surovine še sodijo med nujno potrebne, po možnosti vsaki dve ali tri leta, in tako spremljati spremembe.

1.2 Kot izhodišče bi sicer lahko uporabili delavnico OECD/BIAC (Svetovalni odbor za podjetja in industrijo pri OECD) o dostopu do surovin, vendar bi se s tem EU omejila že na samem začetku. Najprej bi bilo treba opredeliti najbolj nujne surovine, nato pa oceniti zmožnosti za koristno sodelovanje držav, ki že dobavljajo te surovine ali bi jih lahko dobavljale v prihodnosti. Temu bi morale slediti diplomatske poteze.

1.3 EESO zelo podpira in želi sodelovati na konferencah, ki jih pripravljajo češko, švedsko in špansko predsedstvo v obdobju 2009–2010 na temo ponudbe in povpraševanja po mineralnih virih, dostopa do zemljišč, najboljših razpoložljivih tehnologij in krepitev zmogljivosti.

⁽¹⁾ Za nadaljnja podrobna priporočila EESO glej mnenje o neenergetski rudarski industriji v Evropi, sprejeto 9. julija 2008 in objavljeno v Uradnem listu Evropske unije pod številko 2009/C27/19. Ta priporočila dopolnjujejo priporočila iz navedenega mnenja EESO.

1.4 Komisija bi morala še bolj podpreti uspešna pogajanja na mednarodni ravni, ne samo za odpravo nepoštenih trgovinskih ovir in izkrivljanja trga, temveč tudi kot pomoč pri oblikovanju dvo- in večstranskih sporazumov o naložbah.

1.5 Če države, ki niso članice EU, kršijo pravila STO (npr. izvozne dajatve/omejitve za surovine), bi morala Komisija aktivirati potrebne mehanizme ukrepanja.

1.6 Pri določanju carinskih tarif EU bi bilo treba poskrbeti, da trajnostno proizvedene surovine ne bodo izločene s trga EU. S pregledom obstoječih tarif bi bilo treba ugotoviti, katere tarifne postavke bi bilo treba spremeniti.

1.7 EU bi morala izvajati aktivno diplomacijo na področju surovin, da bi si zagotovila dostop do njih in s tem prispevala k ustvarjanju skladov in programov, usmerjenih v krepitev zmogljivosti, ki bi podprli trajnostno pridobivanje surovin ter gospodarski in družbeni napredek v državah v razvoju.

1.8 Komisija bi morala dejavno sodelovati na letnih srečanjih svetovnega ministrskega foruma o rudarstvu ter medvladnega foruma o rudarstvu in kovinah, da bi vzpostavila boljše odnose z različnimi svetovnimi organi s tega področja ter opredelila in povečala naložbene možnosti EU.

1.9 Pripraviti bi bilo treba popis najboljših regulativnih ureditev v EU glede dostopa do zemljišč za panoge, ki se ukvarjajo s pridobivanjem surovin, da bi poenostavili postopke in zmanjšali nezmožnost izkoriščanja mineralnih virov zaradi neprimernih metod pri načrtovanju rabe zemljišč.

1.10 Komisija bi morala še naprej podpirati evropsko tehnološko platformo o trajnostnih mineralnih virih ter to področje vključiti v razpise za obdobje 2009–2013. Pomembna so tudi prizadevanja za uvrstitev tem, povezanih s surovinami, med prednostna področja 8. okvirnega programa za raziskave in razvoj, kot je na primer spodbujanje učinkovitosti rabe virov in energije.

1.11 Komisija bi morala podpirati objektivno metodologijo, ki bi temeljila na analizi celotnega življenjskega cikla, za ocenjevanje ustreznosti ukrepov za učinkovito rabo virov in morebitne „politike nadomestnih materialov“.

1.12 Službe Komisije bi si morale prizadevati za okrepitev recikliranja in večjo uporabo sekundarnih surovin v EU ter s spodbujanjem najboljših praks na mednarodni ravni predlagati nesporne strategije recikliranja, predelave in ponovne uporabe v državah zunaj EU.

1.13 Da bi ugotovili, v kolikšni meri je metodologija, ki se uporablja za neenergetske mineralne surovine, primerna za obnovljive neenergetske surovine, na primer les ali živalske kože, so potrebna dodatna posvetovanja in raziskave (sporočilo Komisije se osredotoča predvsem na vprašanja varnosti dobave mineralnih surovin za neenergetske namene. Vprašanje je, ali je enak postopek najprimernejši tudi za druge surovine, a gotovo bo s tesnim sodelovanjem med pristojnimi službami Komisije mogoče oblikovati celovit instrument za presojo vseh strateških in nujno potrebnih surovin za industrijo in obrambo EU).

2. Ozadje

2.1 Rast cen surovin se je vsaj začasno ustavila. Komisija v sporočilu izraža prepričanje, da bodo spet začele naraščati in „da bo zaradi stopenj rasti v razvijajočih se državah v prihodnosti pritisk na povpraševanje po surovinah še vedno ostal visok“. Prvi ključni dejavnik je, ali se bodo razvijajoče se države, zlasti Kitajska, iz obdobja rasti, ki je temeljilo zlasti na naložbah v osnovna sredstva na podlagi poslovnih priložnosti v izvozno usmerjenih proizvodnih sektorjih, zlahka preusmerile na bolj domačo porabo, drugi pa, ali bo taka rast prinesla enako povečanje povpraševanja po surovinah.

2.2 Kakor poudarja sporočilo, je EU samozadostna pri mineralnih surovinah za gradbeništvo (pri čemer tuje dobavitelje ovirajo visoki stroški prevoza glede na vrednost surovin), odvisna pa je od uvoza nekaterih surovin strateškega gospodarskega pomena. Njihov strateški pomen izhaja iz tega, da so nujno potrebna za industrijsko proizvodnjo, kar pa je močno podcenjeno v njihovi

gospodarski vrednosti, in da jih dobavlja le peščica komercialnih dobaviteljev in držav, med katerimi so nekatere povezane z velikimi političnimi tveganji.

2.3 Sporočilo vsebuje več pomislekov o dobavi. Glede na zorni kot in vir težav pri dobavi jih je mogoče razvrstiti v štiri vrste tveganja:

- ostrejša konkurenca na področju surovin med predelovalci, ki se kaže v višjih cenah in preusmeritvi surovin v nove namembne kraje za primarne in sekundarne vire;
- „kopičenje“ surovin z ovirami za izvoz, kot so izvozne dajatve in sistemi dvojnih cen (sporočilo navaja več primerov);
- tekmovanje za proizvodne zmogljivosti v tretjih državah (primer: tekmovanje za naložbene priložnosti in dostop do nahajališč mineralnih surovin v Afriki);
- nevarnost prekinitev v fizični dobavi surovin strateškega gospodarskega pomena (primer: možna prekinitev dobave redkih zemelj (REE – vse okolju prijazne in energetske učinkovite tehnologije temeljijo na vse večji porabi redkih zemelj. (Avtomobil na hibridni pogon denimo vsebuje približno 20 kg REE.) Njihova največja svetovna dobaviteljica in tudi največja svetovna porabnica je Kitajska. Za zdaj je le malo nadomestnih možnosti za kitajsko dobavo REE, ki bi bile gospodarsko izvedljive.), katerih dobava je močno koncentrirana in ki so pomembne za različne vrste uporabe. Pomembne mineralne surovine so lahko dragocen adut v pogajanjih in celo orožje v gospodarski vojni.

2.4 Prvi dve vrsti tveganj neposredno vplivata na konkurenčnost evropske predelovalne industrije, in kadar izvira iz protikonkurenčnih praks ali ukrepov trgovinske politike, je treba njune posledice obravnavati v okviru trgovinske in konkurenčne politike.

2.5 Tretje tveganje manj zadeva industrijo, ki uporablja surovine, saj ne obstaja noben razlog kot tak, zakaj bi lastniki naravnih virov razlikovali med kupci v škodo industrije EU, skrb pa zbujajo vpliv na dolgoročno konkurenčnost evropske rudarske industrije ter na osrednji položaj Evrope pri financiranju rudarstva, razvoju tehnologije in podjetniških omrežij. Nedavni dogodki v zvezi s tem prav tako vzbujajo zaskrbljenost glede prihodnjih možnosti trajnostnega razvoja v državah v razvoju, ki so odvisne od izvoza naravnih virov.

2.6 Četrta vrsta tveganj bi utegnila omajati gospodarsko tkivo Evropske unije in povzročiti izgubo delovnih mest, saj bi se zaradi pomanjkanja potrebnih surovin morala ustaviti proizvodnja. To tveganje je treba obravnavati neposredno, po možnosti tudi s še nepredvidenimi ukrepi. Omeniti velja, da so ga resno vzele tako Združene države Amerike (glej poročilo Nacionalnega raziskovalnega sveta (National Research Council) o mineralnih surovinah, pomembnih mineralnih surovinah in ameriškem gospodarstvu „Minerals, Critical Minerals and the US Economy“, www.nap.edu/catalog.php?record_id=12034) kot tudi Japonska (glej smernice za zagotovitev nacionalnih virov „Guidelines for Securing National Resources“, www.meti.go.jp/english/press/data/nBackIssue200803.html), da bi upravičile nove politične pobude. V tisku so se pojavila tudi poročila o tem, da Kitajska kopiči zaloge surovin, da bi ublažila posledice prekinitve dobave.

3. Splošne ugotovitve

3.1 Evropski ekonomsko-socialni odbor pozdravlja sporočilo Komisije (COM(2008) 699, Pobuda Komisije za surovine) kot pomemben dejavnik pri zagotavljanju trajnostne dobave surovin za neenergetske namene za EU, zlasti mineralnih surovin (glej COM(2008) 699, stran 3), s čimer bi zadovoljili naše ključne potrebe glede razvoja in delovnih mest. Zavzema se za vzpostavitev potrebnih struktur in virov, ki bodo pomagali pri izvajanju navedenih ukrepov.

3.2 Predstavniki civilne družbe že dalj časa zahtevajo celosten pristop k tej tematiki, ki bi združeval različne politike in programe EU. V tej pobudi so po zaslugi Komisije orisani odgovori na izzive, ki nastajajo zaradi potrebe po trajnostni oskrbi industrije EU z mineralnimi surovinami za neenergetske namene, združujejo pa politike za izboljšanje dobave izven EU in domače dobave ter ukrepe za večjo učinkovitost rabe virov in okrepitev recikliranja.

3.3 Dogodki v svetu so jasno pokazali, da je ob upoštevanju načela subsidiarnosti, ki velja za politike EU na področju virov in rabe zemljišč, potreben bolj usklajen pristop na ravni EU.

3.4 Odbor z zadovoljstvom ugotavlja, da je Komisija v tem sporočilu izbrala podoben pristop in opredelila skoraj iste izzive in rešitve, kot so bili predstavljeni v njegovem zadnjem mnenju na lastno pobudo o tej temi ⁽²⁾. Njegov namen je bil Komisijo vnaprej seznaniti s stališči civilne družbe, nastalo pa je na podlagi obsežnih posvetovanj na pobudo posvetovalne komisije EESO za spremembe v industriji v odziv na informativni dokument Komisije z naslovom *Zagotovitev dobave surovin za industrijo EU* (IP/07/767, objavljen 5. junija 2007), ki naj bi bil predhodnik sedanje pobude za surovine.

3.5 V okviru zaveze EU za razvoj svetovnega pristopa pri spoprijemanju s posledicami podnebnih sprememb z izboljšanjem tehnologij energetske učinkovitosti, spodbujanjem odgovorne rabe naravnih virov in okolju prijaznejšo industrijo Odbor znova poudarja strateški pomen varne preskrbe z mineralnimi surovinami za neenergetske namene skupaj z evropsko energetsko politiko, s poudarkom na tehnološko pogojeni soodvisnosti teh sektorjev.

3.6 EU je močno odvisna od uvoza „visokotehnoloških“ kovin; prehoda na trajnostno proizvodnjo in okolju prijazne tehnologije ne bo zmogla brez zanesljivega dostopa do teh kovin in redkih surovin (kar zadeva konkurenco, tveganja, geografsko koncentracijo virov in proizvodnih zmogljivosti) ⁽³⁾.

3.7 To sporočilo je podobno analizi prednosti in pomanjklivosti, priložnosti in nevarnosti (SWOT) sedanje dobave surovin v EU; za bolj zanesljivo oskrbo EU skladno s cilji trajnostnega razvoja zdaj terja usklajeno podporo držav članic in usklajeno delovanje pristojnih služb Komisije (DEV, ENTR, ENV, EUROSTAT, REGIO, RELEX, RTD) pri izvajanju različnih ukrepov, ki ne vključujejo le Komisije, temveč tudi ključne interesne skupine (ekstraktivne dejavnosti nižje v proizvodni verigi (k sodelovanju bi morali povabiti Mednarodni svet za rudarstvo in kovine (ICMM), da bi prek svojega svetovnega sektorja mineralnih virov prispeval vizijo razvoja in strokovno znanje za dopolnitev konkretnejše vizije Eurominesa, osredotočene na EU), poslovni svet, geološke službe in organizirano civilno družbo).

3.8 Obstoječe strukture EU, ki se ukvarjajo s to tematiko, so prešibke in jih je treba okrepiti z nosilci odločanja na višji ravni, poglobljeno tehnično in gospodarsko analizo prihodnjih potreb po surovinah ter odločnejši ukrepi, da bi iz evropskih virov dobili vse, kar je tehnično in gospodarsko izvedljivo, in izboljšali trajnostno dobavo iz neevropskih virov. Potrebna bosta dolgoročnejša strategija in mehanizem za redne preglede, ker se naložbe v pridobivanje surovin zelo pogosto izkažejo za upravičene šele dolgoročno.

3.9 Predlogi temeljijo na naslednjih načelih:

3.9.1 Za zanesljivo oskrbo EU s surovinami je treba najprej zagotoviti, da gospodarstva v Uniji ne bodo prizadeli zastoji pri dobavi surovin, poleg tega pa je treba zavarovati interese potrošnikov, panog v EU, ki so odvisne od uvoženih surovin, in tistih, ki proizvajajo surovine, ter zagotoviti enake pogoje delovanja. Upoštevati je treba vse te interese in jih udejanjiti ob upoštevanju

⁽²⁾ Mnenje o neenergetski rudarski industriji v Evropi, UL C 27, 3.2.2009.

⁽³⁾ Glej mnenje EESO o neenergetski rudarski industriji v Evropi, UL C 27, 3.2.2009, točka 2.5.

obveznosti in politik EU glede mednarodnega razvoja ter okoljske in družbene trajnosti. Rabo surovin bi bilo treba, upoštevajoč njene vplive na okolje, optimizirati glede na potrebe skupnosti in trajnostno rabo energije.

3.9.2 Treba je oblikovati **trdno analitično podlago** za politiko EU na področju dobave surovin. Zato je pomembno, da se zagotovi ustrezno znanje in opravi analiza z uporabo najboljših metod.

3.10 Regulativne ureditve na področju surovin se v EU močno razlikujejo in stanje v posameznih državah bi lahko močno izboljšali s seznanjanjem z najboljšimi praksami.

4. Pripombe na predlagani politični odgovor ⁽⁴⁾

4.1 *Prvi steber: dostop do surovin na svetovnih trgih brez izkrivljanja pogojev*

4.1.1 V sporočilu se predlaga, da bi morala EU (i) biti dejavna pri diplomaciji na področju surovin, da bi si zagotovila dostop do njih, (ii) spodbujati okrepljeno mednarodno sodelovanje in (iii) dostopu do surovin dati prednost v trgovinski in regulativni politiki EU.

4.1.2 Po opredelitvi držav, ki so bogate z naravnimi viri, bi morali s predstavniki teh držav govoriti o vprašanih dostopa do surovin v njih. V razvojni politiki EU bi bilo treba oblikovati **sklade in programe v podporo trajnostni proizvodnji surovin in razvoja** v teh državah.

4.1.3 EU bi morala preučiti svoje programe financiranja za tiste države, ki so že njene članice, ali za sosednje države, ker bi bil prevoz iz teh držav bolj trajnosten. Podporo bi bilo treba nameniti predvsem državam, ki so zadnje pristopile k EU, balkanskim in severnoafriškim državam ter Turčiji. Pobuda ICMM o razpoložljivosti virov (pobudo je leta 2004 sprožil Mednarodni svet za rudarstvo in kovine. Njen cilj je opredeliti dobro politično prakso za naložbe v rudarstvo in kovine na nacionalni/regionalni ter podjetniški ravni v državah v razvoju.) bi bila lahko koristen zgled strategije na področju virov in razvoja.

4.1.4 Več konkretnih priporočil se nanaša na **povečanje združljivosti razvojne politike EU in potrebe EU po neoviranem dostopu do surovin**. Predlogi za krepitev držav, spodbujanje

zdravega naložbenega okolja in trajnostnega upravljanja surovin so vsi umestni in konstruktivni.

4.1.5 Pri določanju carinskih tarif EU bi bilo treba poskrbeti, da trajnostno proizvedene surovine ne bodo izločene s trga EU. S pregledom obstoječih tarif bi bilo treba ugotoviti, katere tarifne postavke bi bilo treba spremeniti.

4.1.6 Pomoč državam v razvoju glede surovin bi morala biti usmerjena v **krepitev zmogljivosti**, s ciljem podpirati in spodbujati razvoj in izvajanje politik za čim večji prispevek proizvodnje in izvoza surovin k razvoju. V zvezi s tem je treba podpirati zlasti politike in pristope, ki so dostopni in odprti za vse ter dajejo prednost potrebam in interesom ljudi.

4.1.7 **Razvojni pomoč** na področju surovin mora poleg tega temeljiti na obsežnem sodelovanju in partnerstvih, ki jamčijo predanost vseh zainteresiranih strani, zlasti panoge proizvodnje surovin, organizacij civilne družbe in vseh ravni oblasti.

Pomemben sestavni del pomoči državam v razvoju bi morala biti podpora **gradnji infrastrukture**, ki jo lahko uporabljajo proizvajalci surovin pa tudi manjša podjetja, kmetijske skupnosti in druge podeželske gospodarske dejavnosti. Čeprav to obliko sodelovanja kritizirajo, da k razvoju prispeva manj, kot bi lahko, je hkrati treba priznati, da pomeni odziv na nujno spodbujanje razvoja v državah v razvoju z izboljšanjem infrastrukture in da so se drugi načini za financiranje tovrstnih naložb izkazali za nezadostne.

4.1.8 Sporočilo jasno poudarja težave pri **statistiki o trgovini** z mineralnimi surovinami. Ta temelji na carinskih poročilih v skladu s standardno mednarodno trgovinsko klasifikacijo (SMTK), harmoniziranim sistemom (HS) ali klasifikacijo širokih ekonomskih kategorij (BEC), pri čemer je poročanje nekaterih držav pomanjkljivo. Poleg tega trgovinska statistika ne more zagotoviti ustreznih in nujno potrebnih informacij o resnični porabi mineralov v svetovnih gospodarstvih, saj v njej ni vodena vsebnost mineralov ali kovin v prodajanih koncentratih, polizdelkih in končnih izdelkih. Potrebne bi bile raziskave in tudi mednarodno soglasje o tem, kako izboljšati sedanji statistični sistem, da bi se bolj približali resnični porabi mineralov in kovin, morda z uporabo „nadomestnih“ vrednosti za vsebnost mineralov in kovin v povprečnem avtomobilu, povprečni toni papirja itd.

⁽⁴⁾ Glej mnenje EESO, UL C 27, 3.2.2009, str. 82.

4.1.9 Sporočilo podrobno obravnava trgovinsko in regulativno politiko. V predlogih so opredeljena področja izjemnega pomena za EU in zdi se, da jih velja uresničiti. Posebno je treba omeniti eno od pripomb, in sicer da „bi morala EU prav tako nadzorovati tarifno ureditev EU, da bi zagotovila **skladnost z gibanjem povpraševanja EU po surovinah**, in zlasti **oceniti načine zmanjšanja uvoznih omejitev za surovine**“.

4.1.10 Cilje trajnostnega razvoja je treba uresničevati ob upoštevanju njihovih posledic zunaj območja EU; ne smemo jih jemati kot izgovor ali v zagovor načinov ravnanja, ki so zaradi omejevanja trgovine v nasprotju z interesi potrošnikov in okolja. Pomembno je, da se zanesljivost dobave in cilji odprave nepoštenne konkurence na podlagi privilegirane dostopa do surovin ne izrabljajo za spodbujanje protekcionizma ali omejevanje trgovine in dostopa do trga EU za proizvajalce iz držav v razvoju.

4.2 *Drugi steber: spodbujanje trajnostne dobave surovin iz evropskih virov*

4.2.1 Na trajnostni lokalni in regionalni razvoj EU neposredno vpliva prihodnji razvoj gospodarskih sektorjev, ki so zmožni iz možnosti posameznega področja ustvariti dobiček. Po mnenju EESO lahko, ob upoštevanju ocene zalog posameznih nahajališč mineralnih surovin, rudarske gospodarske dejavnosti prispevajo k razvoju lokalnih skupnosti ter tudi k razvoju držav članic EU, tako da jih oskrbujejo z viri. S tem lahko prispevajo k:

- razvoju industrijske proizvodnje in oskrbi s potrebnimi surovinami za industrijske dejavnosti;
- manjši odvisnosti od uvoza in zagotavljanju bolj učinkovite rabe virov;
- ohranjanju razumnega števila kvalificiranih delavcev v tem sektorju, da bi omogočili nadaljevanje dejavnosti raziskovanja in pridobivanja mineralnih surovin v EU;
- večjemu številu varnejših delovnih mest;
- socialni koheziji in regionalnemu razvoju;
- boljšim življenjskim in delovnim razmeram.

4.2.2 Ker ima pridobivanje mineralnih surovin v Evropi dolgo zgodovino, mora ta na področju strokovnega znanja in usposobljenosti prevzeti vodilno vlogo pri vprašanih izkoriščanja surovin, čim večjega prispevka proizvodnje surovin h gospodarskemu razvoju, njihove trajnostne rabe in sanacije zemljišč v korist družbe.

4.2.3 Države članice bi morale preučiti, v kolikšni meri njihovi postopki načrtovanja rabe zemljišč vključujejo surovinske potencialne in ali je pri konkurenčni rabi zemljišč določanje prednostne

rabe še primerno, če se upošteva potreba po trajnostnem pridobivanju surovin, in sicer glede na načelo bližine, kadar je to mogoče in gospodarsko donosno.

4.2.4 Geološko znanje se nenehno dopolnjuje, zato morajo biti postopki dovolj prilagodljivi, da bodo v prihodnosti omogočali dostop do še neodkritih naravnih virov.

4.2.5 Pripraviti bi bilo treba **popis najboljših regulativnih ureditev** v EU glede dostopa do zemljišč za panoge, ki se ukvarjajo s pridobivanjem surovin, da bi:

- **poenostavili postopke** in jih znotraj Unije bolj poenotili, hkrati pa zagotovili, da so ustrezno upoštevani konkurenčni interesi rabe zemljišč, vključno z okoljevarstvenimi;
- **zmanjšali nezmožnost izkoriščanja mineralnih surovin** zaradi neprimernih metod pri načrtovanju rabe zemljišč. Zlasti je pomembno, da določbe za zagotovitev dostopa do zemljišč ne zajemajo samo znanih nahajališč mineralnih surovin.

4.2.6 Po oblikovanju smernic o združljivosti Nature 2000 z izkoriščanjem surovin bi morale države članice pregledati svoje nacionalne smernice in zagotoviti, da se pristojni organi zavedajo dejstva, da **Natura 2000 ne prepoveduje pridobivanja surovin** (člen 6 direktive o habitatih je odlično sredstvo za zagotavljanje spoštovanja načel trajnostnega razvoja v ekstraktivnih panogah).

4.2.7 Da bi **izboljšali znanje o oskrbi** z gospodarsko strateškimi surovinami in **rabi surovin** v EU, bi bila potrebna podobna analiza, kot jo je za ZDA izvedel Nacionalni raziskovalni svet (National Research Council). V analizi bi bilo treba opredeliti in oceniti morebitna tveganja za oskrbo industrije EU s surovinami ter pomen različnih surovin v različnih vrstah končne uporabe (upoštevati bi bilo treba naslednje vidike: fizično razpoložljivost nekaterih mineralov, ki jih je mogoče pridobivati v državah EU, stopnjo zamenjave z drugimi snovmi, geopolitična tveganja v mednarodni trgovini s strateškimi in nujno potrebnimi surovinami ter obrambne potrebe EU.).

Sporočilo vsebuje več priporočil za izboljšanje znanja o surovinah. Vendar pa ne vključuje predlogov za poglobitev znanja o rabi surovin v EU. To bi bila ena od prednostnih nalog, skladna s potrebo po oblikovanju doslednih politik ter največjem možnem povečanju učinkovitosti ukrepov. Poročilo ZDA o nujno potrebnih surovinah vsebuje metodologijo, ki bi bila primer- na tudi za uporabo v Evropi.

4.2.8 Zlasti bi bila zaželena **popolna ocena geološkega potenciala**, izvedena s sodobnimi tehnologijami, ter ocena zmožnosti posameznih nacionalnih geoloških služb za zagotovitev prvovrstnih podatkov in strokovnega znanja o mineralnih virih. Začrtati bi bilo treba konkretne ukrepe za lažje pridobivanje geoloških (v tem kontekstu izraz vključuje vse geološke podatke, tudi geokemijske ali geofizikalne) podatkov in jih izvajati prek prihodnje nadgradnje zemeljskih storitev GMES (globalno spremljanje okolja in varnosti) in/ali skladov EU za regionalni razvoj. Komisija bi morala opraviti uradni pregled stanja v državah članicah.

4.2.9 Evropske institucije bi morale **podpreti dogodke, ki jih na to temo pripravljajo češko, švedsko in špansko predsedstvo**, zlasti:

- konferenco za opredelitev najboljših praks pri načrtovanju rabe zemljišč in trajnostnem upravljanju zemljišč po izkoriščanju surovin, ki naj bi bila organizirana med švedskim predsedovanjem Svetu EU;
- konferenco o raziskovanju surovin in rudarstvu decembra 2009 v Rovaniemiju na Finskem, na kateri naj bi bili predstavljeni primeri najboljše prakse pri spodbujanju raziskovanja surovin v Evropi;
- konferenco o raziskovanju surovin v jugovzhodni Evropi in na Balkanu, ki naj jo pripravili ob pomoči instrumenta TAIEX EU.

4.2.10 **Prednost bi bilo treba dati raziskavam in tehnološkemu razvoju surovin, zlasti tehnologijam, združljivim s strogimi okoljevarstvenimi politikami.** Spodbujati bi bilo treba **najboljše prakse** na področju **raziskovanja surovin, čistejših proizvodnje in recikliranja**, zlasti s ciljem izvajanja praks, ki uporabljajo tržne pobude, ki so gospodarsko izvedljive. Podlaga za to bi lahko bil Strateški raziskovalni program in Izvedbeni načrt, ki ga je izdelala evropska tehnološka platforma o trajnostnih mineralnih virih.

4.3 *Tretji steber: optimizacija porabe primarnih surovin v EU*

4.3.1 Po mnenju javnosti so za okoljske razmere odgovorne predvsem pravne osebe, in sicer rudarske in trgovske družbe,

v resnici pa je za porabo dobrin, ki vsebujejo te vire, odgovorna družba kot celota.

Evropski državljani se morajo zavedati, da je naš obstoj odvisen od izkoriščanja mineralnih virov, hkrati pa je **nadvse pomembno, da zavarujemo okolje in spodbujamo odgovorno rabo surovin.**

4.3.2 Razvoj politik in praktičnih ukrepov za optimiziranje rabe surovin ne more potekati ločeno od legitimnih interesov zunaj EU, pri tem pa je treba upoštevati dejanske zmožnosti v državah v razvoju, tako glede predpisov kot uporabe tehnologije. Zakonodajo REACH je močno kritiziralo več afriških držav, ki jih skrbi, da bi utegnili privedi do neupravičene diskriminacije njihovega izvoza mineralov. Podobno je v nekaterih azijskih državah Baselska konvencija o nevarnih odpadkih pripeljala do nepredvidenih posledic, vključno s širjenjem neuradnih podjetij v industriji za recikliranje kovin, ki uporabljajo nevarne prakse, ker so bila odrezana od zakonitih virov surovin.

4.3.3 Evropske raziskovalce in industrijo bi bilo treba spodbuditi k **razvoju nadomestnih virov za najpomembnejše surovine.** V ta namen bi bilo treba na opredeljenem seznamu pomembnih kovin/surovin opraviti podrobne raziskave na pobudo Evropske komisije v okviru 7. okvirnega programa, da bi zagotovili izhodišče za nove okolju prijazne tehnologije in okoljsko varne proizvode.

4.3.4 Postopka recikliranja ne bi smeli obravnavati samo kot upravno nalogo, temveč kot regulativni okvir, podprt s poslovnim pristopom na tržni osnovi. Za izvajanje tega načela so potrebni:

- zakonodajni okvir za zbiranje, razvrščanje, predelavo in recikliranje industrijskih in gospodinskih odpadkov;
- spodbude za sodelovanje potrošnikov pri recikliranju;
- ustrezna specializirana nacionalna in mednarodna omrežja za zbiranje, ohranjanje in industrijsko recikliranje;
- ustrezno ravnanje z odpadki na tržni osnovi, ki ga organizirajo lokalna uprava/regionalne oblasti.

V Bruslju, 13. maja 2009

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Mario SEPI